

*****

МЕДІАОСВІТА

*****

УДК 001:007:659:378

DOI [https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2020.3\(43\).12](https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2020.3(43).12)

А. Ю. Ділай

ад'юнктом науково-організаційного відділення

e-mail: lika_dilay@ukr.net, ORCID 0000-0002-8255-4941

Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
вул. Ломоносова, 81, м. Київ, 03189, Україна

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ЗІ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ ДЛЯ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

У статті йдеться про сучасний стан інформаційної небезпеки в умовах «гібридної війни», що призвело до посилення уваги до підготовки фахівців стратегічних комунікацій у Міністерстві оборони України. Агресія Російської Федерації проти України привела до пошуку можливих механізмів цілісного реагування на такий виклик експертами з національної безпеки. Одним із механізмів такого реагування є розробка системи стратегічних комунікацій.

Мета дослідження – проаналізувати особливості підготовки фахівців із стратегічних комунікацій для Міністерства оборони України.

Методологія дослідження. У ході дослідження здійснено пошук доступної методичної та наукової літератури з аналізом знайденого матеріалу, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків, систематизацію та аналіз документації й результатів науковців з окресленої тематики. Великий блок проблем, пов'язаних із формуванням ефективною системи стратегічних комунікацій в Україні, включає чітке розуміння її складових та ефективну координацію стратегічних комунікацій у багаторівневих системах із власною ієрархією, системою прийняття рішень, традиціями та навіть цілями. Метод контент-аналізу застосовано для осмислення практик підготовки відповідних фахівців у матеріалах засобів масової комунікації.

Результати. Розглянуто зміст стратегічного співробітництва між Україною та НАТО у сфері стратегічних комунікацій. Для реалізації Плану Міністерство оборони України в рамках пакету Партнерських цілей між Україною та НАТО запустило нову програму Партнерської мети С0021 «Стратегічні комунікації», яка передбачала комплекс системних заходів у цій галузі, які мають бути реалізовані до кінця 2018 р. Схарактеризовано діяльність закладів вищої освіти в межах освітньої програми та із залученням інших навчальних закладів у сфері підвищення рівня підготовки фахівців із стратегічних комунікацій. Національний університет оборони створює відповідну навчальну базу, комплексну модель стратегічних комунікацій із залученням відповідних підрозділів на всіх рівнях. З 2018 р. НАНГУ здійснює підготовку здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Лінгвістичне забезпечення військ та стратегічні комунікації» на рівнях бакалавра та магістра.

Новизна. Обґрунтовано, що сновий акцент у підготовці фахівців повинен бути на підготовці професійних менеджерів проєктів та аналітиків для роботи в динамічному й непередбачуваному комунікативному середовищі, де формуються стратегічні комунікації та стрімко розвивається ринок нових інформаційних засобів.

Практичне значення. Результати дослідження будуть корисні в навчальному процесі ЗВО.

Ключові слова: стратегічні комунікації, курсант, професійна підготовка, гібридна війна, принцип, протидія, механізм.

I. Вступ

Актуальними стратегічні комунікації стали для Міністерства оборони України з початком «гібридної війни» на Сході України. У сучасних умовах інформаційне суспільство вимагає від май-

бутнього військового фахівця наявності сформованих умінь здобувати, аналізувати та опрацювати інформацію різного рівня складності. Проте це є питаннями не лише інформаційної безпеки, а й наголошується важливість прийняття рішень в умовах недостатньої або відсутньої необхідної інформації та чинників, які зумовлюють зазначену ситуацію. Комунікація має стати потужним гарантом формування довіри українського населення до військовослужбовців та важливим чинником формування іміджу офіцера. Проте на сьогодні Міністерство оборони України не має у власному арсеналі розроблених рекомендацій щодо формування в майбутніх фахівців практичних навичок здійснення стратегічних комунікацій під час навчання у військових закладах вищої освіти, тому ефективним наразі може стати досвід НАТО, який опановують не лише теоретично, а під час спільних українсько-натівських навчальних заходів. Це підтверджує наявність очевидної потреби в системній підготовці висококваліфікованих фахівців з питань стратегічних комунікацій у сфері Міністерства оборони України, адже лише за таких умов стане можливим запровадження дієвої системи стратегічних комунікацій, що стане ефективним інструментарієм подолання деструктивних інформаційних впливів на безпеку та цілісність України.

Дослідженню питання становлення стратегічних комунікацій в публічному управлінні та побудові дієвої системи стратегічних комунікацій присвячено праці українських та зарубіжних учених: Д. Дубова, О. Кушніра, В. Ліпкана, Ю. Максименка, К. Пауля, Т. Попової, С. Татама, Є. Тихомірової, Л. Фрідмана та ін., які заклали підґрунтя для розвитку стратегічних комунікацій у державно-управлінському, науковому та освітньому напрямках. Однак комплексного наукового дослідження щодо розширення спектра освітніх послуг для державних службовців, створення нових освітніх програм, визначення кваліфікаційних вимог, професійних компетенцій та підходів до навчального процесу у сфері стратегічних комунікацій здійснено не було.

II. Постановка завдання та методи дослідження

Мета дослідження – проаналізувати особливості підготовки фахівців зі стратегічних комунікацій для Міністерства оборони України.

Базовим у дослідженні є загальнонауковий метод аналізу, який використано під час опрацювання джерел щодо «стратегічних комунікацій», формалізації отриманих знань та виділення ключових характеристик для подальшого дослідження. Метод контент-аналізу застосовано для осмислення практик підготовки відповідних фахівців у матеріалах засобів масової комунікації.

III. Результати

Великим блоком проблем, пов'язаних із формуванням в Україні дієвої системи стратегічних комунікацій, є чітке розуміння її складових та ефективна координація суб'єктів стратегічних комунікацій у різнорівневих системах із власною ієрархією, системою прийняття рішень, традиціями та навіть цілями. Й основним завданням держави є забезпечення єдності дій цих структур у межах єдиного вектора діяльності.

Розвиток системи стратегічних комунікацій спрямований на забезпечення національних інтересів України, які є важливою компонентою національної безпеки держави. Зауважимо, що стратегічні комунікації України перебувають на стадії становлення через активне залучення зарубіжного досвіду щодо практики здійснення ефективних державних комунікацій.

Реалії сьогодення свідчать, що функціонування української держави безпосередньо залежить від професіоналізму кадрів у секторі безпеки й оборони. І хоча професіоналізм керівних кадрів також залежить і від особистості, його формування й розвиток більшою мірою регулюється державою. Держава повинна забезпечувати спеціальну підготовку кадрів у сфері безпеки та оборони, як це роблять, наприклад, в освітніх закладах США, Німеччини, Латвії та інших країн, де, зокрема, на професійному рівні готують професіоналів у сфері стратегічних комунікацій.

Потреба у фахівцях із комунікацій постійно зростає, зокрема в урядових структурах для забезпечення ефективності реалізації реформ, налагодження ефективної взаємодії з регіонами, для забезпечення підтримки процесів децентралізації, а також є об'єктивна потреба у фахівцях з комунікацій у діяльності об'єднаних територіальних громад. Кваліфікаційні вимоги до спеціалістів з питань комунікацій є дещо розмитими, зокрема наявність освіти, яка варіює від журналістики, філології, соціології до ІТ-сфери.

Основою реалізації заходів із розвитку стратегічних комунікацій у воєнній сфері в Україні вказано досвід і стандарти НАТО. У країнах – членах НАТО діяльність у сфері стратегічних комунікацій охоплює такі основні напрями: Зв'язки з громадськістю; Публічна дипломатія та військова підтримка публічної дипломатії; Внутрішня комунікація; Зв'язки зі ЗМІ; Інформаційні та психологічні операції; Інформування про ситуацію; Залучення ключового лідера тощо. Основою ефективної діяльності НАТО у сфері стратегічних комунікацій є: кризові комунікації та кризовий менеджмент; проекти трастових фондів – механізм залучення коштів для фінансування конкретних програм та заходів.

НАТО і Україна створили Спільну платформу з протидії гібридній війні, щоб сприяти розвитку співпраці у виявленні гібридних загроз, зміцнювати потенціал протистояння та стійкість перед гібридними загрозами. Семінари високого рівня було проведено: з питань врегулювання кризових ситуацій – у Варшаві (Польща) у жовтні 2017 р.; зі стратегічних комунікацій – у Вільнюсі (Литва) у квітні 2018 р., та в Києві (Україна) у листопаді 2018 р.

Дорожню карту Партнерства у сфері стратегічних комунікацій було підписано Генеральним секретарем НАТО та Секретарем Ради національної безпеки й оборони України у вересні 2015 р. Документ передбачає дорадчу допомогу щодо розвитку українських органів влади, їхнього управління ризиками у сфері безпеки та реагування на них через упровадження стратегічних комунікацій як одного з ключових елементів національної стратегії. Це сприяє підвищенню ефективності роботи цивільного та військового персоналу у царині стратегічних комунікацій. У 2017–2018 рр. Центр інформації та документації НАТО організував 19 заходів з підготовки та надавав дорадчу допомогу зі стратегічних комунікацій національним академіям України.

Одна з ключових цілей – корекція іміджу силових структур України, формування довіри та позитивного ставлення до них із боку пересічних громадян. Викладена мета не потребує обґрунтування: зрозуміло, що в разі позитивного ставлення звичайні громадяни будуть допомагати силовим установам у здійсненні необхідних операцій, у разі негативного – будуть створювати перешкоди.

У грудні 2017 р. у Національному університеті оборони ім. Івана Черняховського вже було проведено перший навчальний курс зі стратегічних комунікацій, який спрямований на вивчення специфіки впровадження стратегічних комунікацій на рівні Міністерства оборони та Збройних Сил України, що містив як теоретичний, так і практичний аспекти. Було запрошено міжнародних експертів у сфері стратегічних комунікацій, серед яких представник програми НАТО «Удосконалення військової освіти» К. Хатткер, представник Європейського центру імені Джорджа К. Маршалла С. Гарайс, представники від Центру інформації та документації НАТО в Україні. З окремими доповідями виступили представники Міністерства інформаційної політики України, Міністерства оборони України Національного інституту стратегічних досліджень та Інституту міжнародних відносин [8].

Міністерство оборони України на виконання Плану, у рамках реалізації пакету Цілей партнерства між Україною та НАТО, започаткувало нову програму Ціль партнерства C0021 «Стратегічні комунікації», що передбачала комплекс системних заходів у цій сфері, які бути здійснені до кінця 2018 р. У Національному університеті оборони створюється відповідна навчальна база, запроваджена комплексна модель стратегічних комунікацій у Міністерстві оборони та ЗСУ із залученням відповідних підрозділів на всіх рівнях (як для зовнішніх, так і для внутрішніх комунікацій). Рішенням міністра оборони України визначено складові елементи сфери стратегічних комунікацій відповідно до компетенції Міністерства оборони України та Збройних Сил України та розроблено завдання (повноваження) органів військового управління, відповідальних за їх реалізацію.

Під час проведення факультативного курсу було висвітлено ключові погляди військового керівництва на актуальність стратегічних комунікацій у контексті національної безпеки та сучасних інформаційних викликів і загроз. Важливим завданням залишається побудова позитивного іміджу та сприйняття міжнародною спільнотою України як демократичної, європейської держави, що засуджує агресивну інформаційну політику Російської Федерації.

Стратегічні комунікації потребують комплексного підходу та чіткого визначення цільових аудиторій, зокрема, налагодження комунікації не лише із зовнішньою аудиторією, а й з українським населенням та особовим складом Збройних Сил України. В умовах ведення гібридної війни інформаційна присутність і скоординованість дій є невід'ємною складовою. Враховуючи досвід НАТО, стратегічні комунікації повинні реалізовуватися на всіх рівнях. У рамках проведеного курсу військові, які перебувають на навчанні, отримали системні знання у сфері стратегічних комунікацій з метою їх реалізації на практиці [9].

У кожному силовому інституті (армія, Служба безпеки, Національна гвардія, поліція) має бути фахівець із комунікації, який виконує функції не лише координатора, а й організатора стратегічних комунікацій у межах інституту загалом і окремих його підрозділів. Він очолює команду фахівців із комунікації, які проводять необхідну роботу в підрозділах на місцях.

У підрозділах кожний член команди комунікаторів несе відповідальність за організацію та проведення роботи у визначеному напрямі, а саме: зовнішні зв'язки в межах країни, міста (тобто зв'язки з громадськістю та іншими соціальними інститутами, у тому числі й силовими); міжнародні зв'язки; робота з особовим складом. У кожному з напрямів тією чи іншою мірою враховують всі три ключові цілі: формування позитивного іміджу структури, виховання патріотизму, протидія викликам інформаційної війни.

У новій редакції Воєнної доктрини України «стратегічні комунікації» визначено так: «скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв'язків з громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій, заходів, спрямованих на просування цілей держави» [10]. Тому, враховуючи зазначені компоненти терміна «стратегічні комунікації» надається перелік дисциплін, які запропоновано викладати під час професійного навчання фахівців зі стратегічних комунікацій для сектору безпеки і оборони, та, відповідно, загальні компетенції, які мають бути набуті.

До циклу підготовки запропоновано такі блоки дисциплін: теорія та практика державного управління; міжнародна політика безпеки; міжнародні відносини та зовнішня політика України; міжнародна інформація; міжнародні економічні відносини; математичне модулювання та прогно-

зування в міжнародних відносинах; дипломатична і консульська служба; стратегічне керівництво; аспекти національного законодавства та міжнародне гуманітарне право; зв'язки з громадськістю та взаємодія із засобами масової інформації; прес-служба зовнішньо-політичних відомств; основи ораторського мистецтва та риторичної комунікації; конфліктологія та теорія переговорів; цивільно-військове співробітництво; демократичний цивільний контроль над сектором безпеки і оборони України; іноземна мова; інформаційні війни; інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах; інформаційна безпека держави; політична психологія.

Низка українських вишів: Інститут журналістики Київського університету ім. Б. Грінченка, Інститут міжнародних відносин КНУ ім. Т. Шевченка та ГО «Національна академія комунікативістики» – ініціювали впровадження в Україні освітньої галузі «Комунікативістика» шляхом перейменування галузі знань 06 «Журналістика» на «Комунікативістика» та створення спеціальності 061 «Комунікації і журналістика» [4]. Однак така ініціатива видається хибною, оскільки перед фахівцями з питань комунікацій та журналістами постають різні професійні вимоги: функції журналістики полягають в інформуванні, вираженні й формуванні громадської думки, просвітництві, вихованні тощо, а функції комунікацій – це коло обов'язків під час реалізації діяльності кого-, чого-небудь: апелятивна, взаємодії, волевиявлення, впливу, інформаційна, перформативна, спонукальна, прагматична, регульовальна, ритуальна, встановлення контакту та довіри [3, с. 390].

З 2018 р. у НАНГУ здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за спеціалізацією «Лінгвістичне забезпечення військ та стратегічні комунікації» у межах спеціальності «Забезпечення військ (сил)» на бакалаврському й магістерському рівнях. У розрізі стратегічних комунікацій курсанти вивчають сутність і концепції стратегічних комунікацій, специфіку стратегічних комунікацій у міжособистісній та публічній сферах, особливості міжкультурної комунікації, стратегічні комунікації як засіб зв'язку з громадськістю, спілкування з представниками ЗМІ, дискурсивні практики НГУ в межах стратегічних комунікацій.

Складною та неоднозначною є проблема підготовки фахівців як за конкретними елементами стратегічних комунікацій (публічна дипломатія, інформаційно-психологічні операції, військові зв'язки з громадськістю), так і, що не менше важливо, фахівців, які здатні розробляти плани компаній зі стратегічних комунікацій та ефективно їх реалізовувати. Останнє потребує достатньо ґрунтовних знань не лише про специфіку кожного конкретного елемента стратегічних комунікацій, але й про сферу державного управління загалом, механізми координації державних установ та здатність налагоджувати ефективний зв'язок з недержавними суб'єктами.

Основний акцент у підготовці фахівців має ставитися на підготовці професійних проєктних менеджерів та аналітиків для роботи в динамічних і непередбачуваних комунікативних потоках, де формуються / реалізуються стратегічні комунікації та стрімко розвивається ринок нових інформаційних засобів, медіа [3]. Насамперед, ідеться про формування набору професійних компетенцій з проєктування заходів зі стратегічних комунікацій, а саме підготовка: менеджерів, здатних розробляти та реалізовувати проєкти інформаційної взаємодії між суб'єктами системи стратегічних комунікацій; аналітиків, здатних професійно визначати:

- який результат має бути отримано чи яку проблему вирішено;
- на кого спрямована стратегічна комунікація;
- що повинен знати представник кожного суб'єкта стратегічної комунікації;
- у який спосіб різні суб'єкти стратегічної комунікації отримують необхідну для них інформацію;
- за допомогою яких інструментів найефективніше донести потрібні меседжі суб'єктам стратегічної комунікації;
- скільки часу знадобиться, щоб підготуватися до процесу стратегічної комунікації, підготувати інструменти комунікації й реалізувати процес;
- яким повинен бути бюджет та які ресурси необхідно залучити;
- коли встановити, що ціль досягнута / проблема вирішена.

Науковими та науково-педагогічними працівниками навчально-наукового центру STRATCOM здійснено підготовку зі стратегічних комунікацій понад 900 осіб. Заняття проводили на кожному рівні вищої військової освіти. Зокрема, у рамках Програми НАТО з удосконалення військової освіти DEEP та з урахуванням консультативно-дорадчої допомоги від старшого радника з питань стратегічних комунікацій і фахівців Центру передового досвіду НАТО зі стратегічних комунікацій. Також упроваджено в освітній процес з використанням технологій дистанційного навчання базовий і вступний курси «Стратегічні комунікації» та аудіолекції «Цивільно-військове співробітництво».

Заняття проводили для слухачів, ад'юнктів, докторантів, наукових і науково-педагогічних працівників; керівного складу та персоналу структурних підрозділів Міноборони, Генерального штабу ЗСУ, органів військового управління ЗС України та інших структур сектору безпеки та оборони; курсантів військових вишів тощо.

Триває розроблення національного курсу зі стратегічних комунікацій англійською мовою з використанням технологій дистанційного навчання з урахуванням досвіду Baltic Defence College та представлення його фахівцям зі стратегічних комунікацій на міжнародній освітній платформі у 2021 р.

З метою розвитку спроможностей у сфері стратегічних комунікацій відповідно до проведеного аналізу стратегій, концепцій і доктрин, міжнародного досвіду та сутності стратегічних комунікацій можна рекомендувати Міністерству освіти і науки України ініціювати запровадження спеціальності «Комунікативістика» для підготовки фахівців зі стратегічних комунікацій на всіх рівнях і спільно з Міністерством інформаційної політики та Національним агентством з питань державної служби України розробити моделі освітньої системи зі стратегічних комунікацій для державних службовців і план її впровадження в державних органах.

IV. Висновки

Отже, для ефективної реалізації здійснення стратегічних комунікацій майбутніми військовими фахівцями України у процесі професійного становлення є забезпечення систематичної реалізації програми фахової підготовки курсу, присвяченого комплексному вивченню стратегічних комунікацій із зазначенням основних принципів функціонування інформаційного простору та інформаційних структур, зв'язків із громадськістю, публічної дипломатії, популяризації цілей держави, формування іміджевої військової політики України на внутрішньому та зовнішньому ринках, ефективної координації співробітництва між усіма ланками системи безпеки і оборони.

Щодо формування ефективної системи підготовки фахівців для вирішення завдань зі стратегічних комунікацій, то можна зазначити такі напрями діяльності: зусилля професійних організацій, які об'єднують спеціалістів у сфері комунікацій, а також представників вищих закладів освіти, державних закладів різних державних сфер, повинні бути першочергово спрямовані на внесення відповідних змін до нормативних документів, що регулюють освітній процес у вищій школі, з метою належного визначення серед переліку спеціальностей тих, що забезпечують розвиток сфери комунікацій у військовій сфері безпосередньо чи дотиково.

Список використаної літератури

1. Безверхнюк Т. М. Тенденції розвитку кваліфікаційних потреб у спеціалістах зі стратегічних комунікацій. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2016. № 18. С. 61–82.
2. Комунікативні стратегії і тактики правоохоронців у сучасному соціальному контексті : монографія / за ред. Л. М. Пелепейченко. Харків : Національна академія НГУ, 2013. 160 с.
3. Ліпкан В. А., Попова Т. В. Стратегічні комунікації : словник / за заг. ред. В. А. Ліпкана. Київ : ФОП О. С. Ліпкан, 2016. 416 с.
4. МІП: Реформа урядових комунікацій передбачає запровадження нової галузі знань «комунікативістика». URL: <http://mip.gov.ua/news/2058.html> (дата звернення: 20.07.2020).
5. Пелепейченко Л. М. Стратегічні комунікації силових структур України в сучасному соціальному контексті. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2017. № 1 (21). С. 34–41.
6. Про затвердження Концепції стратегічних комунікацій Міністерства оборони України та Збройних сил України : Наказ Міністерства оборони України від 22 листопада 2017 р. № 612. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0612322-17> (дата звернення: 20.07.2020).
7. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 р. «Про нову редакцію Воєнної доктрини України» : Указ Президента України від 24 вересня 2015 р. № 555. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443> (дата звернення: 20.07.2020).
8. У Національному університеті оборони України вперше проводиться факультативний курс зі стратегічних комунікацій. URL: <http://www.mil.gov.ua/news/2017/12/20/u-nacjonalnomu-universiteti-oboroni-ukraini-vpershe-provoditsya-fakultativnij-kurs-zi-strategichnih-komunikaczij> (дата звернення: 20.07.2020).
9. У Національному університеті оборони України завершився перший курс «Стратегічні комунікації». *Офіційний сайт Міністерства оборони України*. URL: <http://www.mil.gov.ua/news/2017/12/22/u-nacjonalnomu-universiteti-oboroni-ukraini-zavershiv-sya-pershij-kurs-strategichni-komunikaczii> (дата звернення: 20.07.2020).
10. Указ Президента України «Про нову редакцію Воєнної доктрини України» від 24 вересня 2015 р. № 555. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/555/> (дата звернення: 20.07.2020).

References

1. Bezverkhnyuk, T. M. (2016). Tendenciji rozvytku kvalifikacijnykh potreb u specialistakh zi strategichnykh komunikacij [Trends in the development of qualification needs in specialists in strategic communications]. *Teoretychni ta prykladni pytannja derzhavotvorennja*, 18, 61–82 [in Ukrainian].
2. Pelepejchenko, L. M. (Ed.). (2013). *Komunikatyvni strateghiji i taktyky pravookhoronciv u suchasnomu socialjnomu konteksti* [Communicative strategies and tactics of law enforcement in the modern social context]. Kharkiv: Natsionalna akademiia NHU [in Ukrainian].
3. Lipkan, V. A. (2016). *Strategichni komunikacii: slovnyk* [Strategic communications]. Kyiv: FOP O. S. Lipkan [in Ukrainian].
4. MIP: Reforma urjadovykh komunikacij peredbachaje zaprovadzhennja novoji ghaluzi znanj «komunikatyvistyka» [MIP: The reform of government communications involves the introduction of a new field of knowledge, «communicist studies»]. Retrieved from <http://mip.gov.ua/news/2058.html> [in Ukrainian].

5. Pelepejchenko, L. M. (2017). Strategichni komunikacii sylovykh struktur Ukrainy v suchasnomu socialjnomu konteksti [Strategic communications of power structures of Ukraine in the modern social context]. *Informacijna bezpeka ljudy, suspiljstva, derzhavy*, 1 (21), 34–41 [in Ukrainian].
6. On approval of the Concept of Strategic Communications of the Ministry of Defense of Ukraine and the Armed Forces of Ukraine. *Nakaz Ministerstva oborony Ukrainy vid 22 lystopada 2017 r.* № 612. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0612322-17> [in Ukrainian].
7. On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine from September 2, 2015. «On the new version of the Military Doctrine of Ukraine»: Decree of the President of Ukraine of September 24, 2015 № 555. Retrieved from <http://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443> [in Ukrainian].
8. U Nacionaljnomu universyteti oborony Ukrainy vpershe provodytysja fakuljtatyvnyj kurs zi strategichnykh komunikacij [For the first time, an optional course in strategic communications is being held at the National University of Defense of Ukraine]. (2017). Retrieved from <http://www.mil.gov.ua/news/2017/12/20/u-nacjonalnomu-universiteti-oboroni-ukraini-vpershe-provoditsya-fakultativnij-kurs-zi-stghategichnih-komunikacij> [in Ukrainian].
9. U Nacionaljnomu universyteti oborony Ukrainy zavershyvsja pershyj kurs «Strategichni komunikacii» [The first course «Strategic Communications» was completed at the National University of Defense of Ukraine]. *Oficijnyj sajт Ministerstva oborony Ukrainy*. Retrieved from <http://www.mil.gov.ua/news/2017/12/22/u-nacjonalnomu-univeghsiteti-oboroni-ukraini-zavershivsya-pershij-kurs-stghategichni-komunikaczii> [in Ukrainian].
10. Decree of the President of Ukraine «On the new version of the Military Doctrine of Ukraine» of September 24, 2015, № 555. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/555/> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.08.2020.

Received 14.08.2020.

Dilai A. Training of Strategic Communications Specialists for the Ministry of Defense of Ukraine

The article is a study of the current state of information danger in a «hybrid war», which has led to the increased attention to the training of specialists in strategic communications in the Ministry of Defense of Ukraine. The aggression of the Russian Federation against Ukraine, especially in terms of information aggression, led to the search for possible mechanisms for a holistic response to such a challenge by national security experts. One of the mechanisms of such a response is the development of a system of strategic communications.

The purpose of the study is to analyze the features of training specialists in strategic communications for the Ministry of Defense of Ukraine.

Research methodology. *The methods used in the article are the following: search of the available methodological and scientific literature with analysis of the found material, elucidation of causal relationships, systematization, and analysis of documentation and results of researchers on the problem of the study. A big block of problems related to the formation of an effective system of strategic communications in Ukraine includes a clear understanding of its components and effective coordination of strategic communications in multilevel systems with their own hierarchy, decision-making system, traditions and even goals. The method of content analysis is used to understand the practices of training relevant professionals in the materials of the media.*

Results. *The content of strategic cooperation between Ukraine and NATO in the field of strategic communications is considered. To implement the Plan, the Ministry of Defense of Ukraine, within the framework of the package of Partnership Goals between Ukraine and NATO, launched a new program of Partnership Goal C0021 «Strategic Communications», which provided a set of systemic measures in this area, which must be implemented by the end of 2018. The activity of the higher educational institutions within the educational program and with the involvement of other educational institutions in the field of improving the level of training of specialists in strategic communications is characterized. The National University of Defense is creating an appropriate training base, a comprehensive model of strategic communications with the involvement of relevant units at all levels. Since 2018, NANGU has been training applicants for higher education in the specialization «Linguistic support of troops and strategic communications» at the bachelor and master's levels.*

Novelty. *The main emphasis in the training of specialists should be on the training of professional project managers and analysts to work in a dynamic and unpredictable communicative environment, where strategic communications are formed and the market of new information tools is rapidly developing.*

Practical significance. *The research results will be useful in the educational process of universities.*

Key words: *strategic communications, cadet, professional training, hybrid war, principle, counter-action, mechanism.*

Дилай А. Ю. Подготовка специалистов по стратегическим коммуникациям для министерства обороны Украины

Статья представляет собой исследование современного состояния информационной безопасности в условиях «гибридной войны», что привело к повышенному вниманию к подготовке специалистов стратегических коммуникаций в Министерстве обороны Украины. Агрессия Российской Федерации против Украины привела к поиску возможных механизмов целостного ответа на такой вызов специалистами по национальной безопасности. Один из механизмов такой реакции – развитие системы стратегических коммуникаций.

Цель исследования – проанализировать особенности подготовки специалистов по стратегическим коммуникациям для Министерства обороны Украины.

Методология исследования. В ходе исследования осуществлено поиск доступной методической и научной литературы с анализом найденного материала, выяснение причинно-следственных связей, систематизацию и анализ документации и результатов по обозначенной тематике. Большой блок проблем, связанных с формированием эффективной системы стратегических коммуникаций в Украине, включает четкое понимание ее составляющих и эффективное согласование стратегических коммуникаций в многоуровневых системах со своей иерархией, системой принятия решений, традициями и даже целями. Метод контент-анализа использован для осмысления практик подготовки соответствующих специалистов в материалах средств массовой коммуникации.

Результаты. Рассмотрено содержание стратегического сотрудничества между Украиной и НАТО в области стратегических коммуникаций. Для реализации Плана Министерства обороны Украины в рамках пакета Целей партнерства между Украиной и НАТО запустило новую программу Цели партнерства C0021 «Стратегические коммуникации», которая предусматривала комплекс системных мер в этой области, который был реализован до конца 2018 г. Охарактеризована деятельность высших учебных заведений в рамках образовательной программы и с привлечением других учебных заведений в области повышения уровня подготовки специалистов по стратегическим коммуникациям. Национальный университет обороны создает соответствующую тренировочную базу, комплексную модель стратегических коммуникаций с привлечением соответствующих подразделений на всех уровнях. С 2018 г. НАНГУ готовит соискателей высшего образования по специальности «Лингвистическое обеспечение войск и стратегические коммуникации» на уровне бакалавра и магистратуры.

Новизна. Обосновано, что основной упор в подготовке специалистов должен быть сделан на обучении профессиональных менеджеров проектов и аналитиков в динамичной и непредсказуемой коммуникативной среде, где формируются стратегические коммуникации и стремительно развивается рынок новых информационных инструментов.

Практическое значение. Результаты исследования будут полезны в учебном процессе вузов.

Ключевые слова: стратегические коммуникации, курсант, профессиональная подготовка, гибридная война, принцип, противодействие, механизм.